

5. Pisarska A. Reekspresja: konstrukcja tekstu przekładu. Nieprzekładalność / A. Pisarska, T. Tomaszewicz // Współczesne tendencje przekładoznawcze. – UAM, 1998. – 225 s.
6. Salich H. Problemy tłumaczeniowe związane z przekładem neologizmów autorskich. Wroniec Jacka Dukaja – analiza tekstu oryginału / R. Lewicki // Przekład, język, kultura III. – UMCS, 2012. – 178 s.
7. Tabakowska E. Bariery kulturowe są zbudowane z gramatyki / E. Tabakowska // Przekład, język, kultura I. – UMCS, 2002. – 198 s.

Ходаковская В. С. Проблематика перевода и языковые отличия, возникающие при этом.

Аннотация

В статье проанализирована проблематика перевода; приведены примеры культурных различий, которые способствуют возникновению препятствий в переводе; также указано, как может меняться язык в зависимости от влияния перевода на культуру народа; проанализировано, как тесно связан язык с культурой; определено, что одной из самых трудных проблематик перевода является перевод названий регионов, а также перевод терминов, без установленного эквивалента.

Ключевые слова: перевод, проблематика перевода, культура, язык, культурные различия, диалект.

Khodakivska V. S. Translation problems and language differences arising from this.

Summary

In article analyzed translation problems; are examples of cultural differences, that contribute to difficulty in translation; specified as can change the language depending on the translation effect on the culture of the people; analyzed briefly as culture associated with the language; it is determined that one of the most difficult problematics of translation is the translation of the names of regions, as well as the translation of terms, with no established equivalent.

Based on the material can conclude that translation although they are developed in the modern world yet there are problems difficult to overcome for every language, every culture this is something personal that is created by people. Translation was good when translator can skillfully convey the original culture. Translator constantly has to work on himself, improve, must have knowledge.

Key words: translation, translation problems, culture, language, language differences, dialect.

УДК 81'373'43

Циганкова З. М.,
аспірант Інституту мовознавства
імені О. О. Потебні НАН України
E-mail: tsyankova.zoia@gmail.com

СЕМАНТИЧНІ НЕОЛОГІЗМИ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ
(НА МАТЕРІАЛІ РОМАНІВ ЖАНРУ «ЧИКЛІТ»)

У статті проаналізовано неологізми сучасної англійської мови в романах нового літературного напрямку, які з'явилися внаслідок семантичного зсуву. Визначено, що лексичні одиниці такого зразка утворені шляхом метафоризації, яка відбувається за такими моделями: зміна архісеми та актуалізація функціональної семи, зміна архісеми та актуалізація асоціативної семи, зміна периферійної семи.

Ключові слова: семантичний неологізм, чикліт, словосполучення, метафоризація, модель.

Поповнення лексичного складу англійської мови відбувається не лише за рахунок входження новотворів. Використання семантичних можливостей лексичних одиниць, тобто переосмислення значень уже відомих слів, стимулює появу семантичних інновацій. Семантична неологізація є досить продуктивним способом поповнення лексики сучасної англійської мови. Це пов'язано, з одного боку, з природою людського мислення – здатністю людини узагальнювати та систематизувати в слові зразу декілька явищ навколишнього світу, з другого боку, зумовлюється внутрішньою тенденцією мови – прагненням до економії як лексичних, так і словотвірних ресурсів. Такі процеси, на нашу думку, свідчать про життєву силу самої мови і творчий потенціал її носіїв.

Питання семантичної деривації розглядаються в роботах О. О. Брагіної, В. В. Виноградова, В. Г. Гака, Ю. А. Зацного, Н. І. Клушиної, Г. О. Козьмик, О. Д. Мешкова, І. А. Самойлової, М. Д. Степанової, В. М. Телії, Л. М. Чумак, М. М. Шанського, Г. Лакоффа, М. Джонсона, Р. Ласс та ін.

Аналіз теоретичної літератури дозволяє стверджувати, що, незважаючи на наявність великого корпусу робіт, присвячених проблемам неології, існує низка питань, які не отримали достатнього висвітлення. Вбачається необхідність поглиблено вивчати особливості словникового складу сучасної англійської мови, зокрема поповнення лексики питомими ресурсами.

Мета роботи полягає у виявленні й аналізі неологізмів у текстах сучасних англомовних романів, утворених внаслідок вторинної номінації.

У романах жанру «чикліт» семантичні інновації складають 4 % від загальної кількості неологізмів. Найпродуктивнішим способом появи семантичних інновацій є лексико-семантичний словотвір, або вторинна номінація. Особливістю такого словотвору є наявність обов'язкових ієрархічних відносин між новим та історично попереднім значенням слова, яке виступає прототипом, мотивувальною основою семантичної інновації. Зв'язки між новим і попереднім значенням базуються на семантичній вмотивованості, виведенням нового з вихідного [2, с. 7]. Унаслідок дії цих механізмів, які сприяють формуванню нових найменувань, відбувається перекаатегоризація вже відомого, віднесення його до нової категорії. У зв'язку з цим Н. Ф. Алефіренко зазначає, що традиційна категоріальна сітка, яка визначає сприйняття навколишнього світу, руйнується і виникають нові асоціативно-сміслові зв'язки й відношення, що перекривають когнітивні відношення, змінюють стандартне уявлення про той чи інший фрагмент навколишнього світу. Дійсність залишається без змін, але через осмислення крізь нову призму окремі її фрагменти сприймаються по-новому [1, с. 51].

Відповідно до цього можна стверджувати, що специфіка семантичних неологізмів полягає в тому, що вони виражають різні типи похідних значень, розвиток яких може відбуватися різними шляхами: розширення або звуження значення; метонімічного або метафоричного переносів.

Основним типом семантичної трансформації англійської лексики в текстах романів постфеміністичного жанру є розширення семантики, а головний засіб поширення цього процесу – це метафоричне перенесення.

Специфічність та універсальність метафори полягає в тому, що вона оперує образно-асоціативною подібністю, яка відсутня в інших способах вторинної номінації. Характер метафори орієнтований не тільки на заповнення лакун і номінацію, а й на прагматичний ефект, який вона створює в процесі функціонування в мові. У контексті нашого дослідження процес метафоризації цікавить нас, насамперед, як явище номінативного порядку, спрямоване на поповнення лексичного складу англійської мови новими одиницями. У цьому розумінні метафора і як процес, який створює нові значення одиниць мови, і як уже готові метафоричні значення становить універсальний спосіб вторинної номінації, мета якого – формування нового лексичного значення для позначення нових реалій і понять за допомогою перенесення назви з уже наявних реалій і понять на нові на основі їхньої подібності за однією або декількома ознаками.

У ході дослідження ми виявили низку семантичних інновацій, зміна семантичної структури яких відбулася за наступними моделями: зміна архісеми та актуалізація функціональної семи, зміна архісеми та актуалізація асоціативної семи, зміна периферійної семи.

Перша модель демонструє тип метафоричного переосмислення, який відбувається через функціональну схожість: архісема вихідного значення змінюється, а функціональний компонент виявляється в прихованій або явній семі, наприклад: *There was Pack Your Bags (a cooling gel to zap puffiness and under-eye bags), Light Up Life (a light-deflecting concealer pen to banish dark circles) and Iron Out The Kinks (a whipped-mousse wrinkle-killer)* [6, с. 294]. У цьому прикладі ми спостерігаємо вживання семантичного неологізму *wrinkle-killer* – «знищувач зморщок», в якому архісемі вихідного значення слова *killer* – «убивця» – було змінено на «косметичний засіб», тоді як функціональна сема первинного значення «убивця; той, що знищує» залишилася.

Друга модель, за якою відбувається зміна архісеми та актуалізація асоціативної семи, виявилася частотнішою за попередню в текстах романів жанру «чикліт». Про таку модель Н. В. Стратулат пише: «інновації цього типу значеннєвих модифікацій спричинили утворення цілої низки нових переносних значень в іменних найменуваннях, зокрема у словах на позначення осіб, у яких відбивається ставлення до них суспільства і відповідна емоційна характеристика» [3, с. 72–73]. Проте фактичний матеріал нашого дослідження показує, що ця модель бере участь в утворенні слів побутового характеру, наприклад: *I'm not really a **shower sober*** [8, с. 344].

Аналіз семантичного неологізму *shower sober*, який означає «тверезий як скельце», свідчить про те, що асоціації зі словом *shower* – «свіжий, чистий» – активізувалися в похідному значенні. Крім того, архісема «предмет» змінилася на «ефект». Слід додати, що творення такої інновації спричинюється не тільки семантичними, а й лексико-граматичними процесами. Так, слово *sober* в англійській мові зафіксоване у формі прикметника і дієслова, проте наш приклад завдяки конверсії демонструє вживання цієї лексичної одиниці як компонента складного іменника.

Шляхом аналогічного семантичного зрушення лексема *jack-in-the-box* набула похідного значення у словосполученні *jack-in-the-box curls: and a head of charming **jack-in-the-box curls** that spring all the way down past her shoulders* [7, с. 4].

Лексема *jack-in-the-box* позначає «іграшку на пружині, яка вистрибує з коробки під час відкриття» [4, с. 829]. Архісемою цього слова є «іграшка», але розвиток семантики спричинили периферійні семи вихідного значення – «вистрибувати», «пружина», які стали асоціативними семами похідної семі. У словосполученні *jack-in-the-box curls* набуває значення «кучері, як пружини». Як і в попередньому прикладі архісема «предмет» змінилася на «ефект». Крім того, відбувається зміна граматичної категорії слова. Інший приклад із подібною зміною сем: *Andy forced herself to climb out of the luxurious tub and made a beeline for the **rain-forest shower*** [9, с. 224]. *Rain-forest shower* позначає душову систему, до якої входить збільшена насадка верхнього душу з аудіо- та світловими доповненнями. Завдяки такій системі досягається відчуття перебування «під тропічним дощем». Таким чином, архісема вихідного значення «тропічний ліс» змінилася на «ефект тропічного лісу». Інші приклади утворені за такою моделлю: *Andy looked at Olive, who had turned on her **full-wattage Hollywood smile*** [9, с. 192]. Цей приклад ілюструє заміну архісеми «предмет» на «людина», Слово *full-wattage* «повна потужність» поєднується з іменником *smile* «посмішка» і описує «потужну» (мається на увазі щирі і відкриту) посмішку одного з героїв.

*I've always been curious about the Big Island during the **shoulder season*** [7, с. 311]. Неологізм *shoulder season* належить до підмови туризму і позначає проміжок часу між високим і низьким сезоном [див. 4]. У цьому прикладі активізувалася похідна сема слова *shoulder* «той, що відступає від основного; плечовий; бічний».

У процесі метафоризації задіяна іще одна модель, за якою відбувається зміна периферійної семи при збереженні архісеми. Так, семантична структура слова може зазнавати трансформації за умов зміни певних сем, що не належать до семантичного ядра лексичної одиниці. Розгляньмо цю модель детальніше за допомогою прикладів.

Поняття *Internet bullying* позначає «образу і залякування користувачів мережі Інтернет», інший неологізм – *Internet mogulette* – номінує «впливову жінку-блогера в мережі Інтернет». Уживання цих лексем у контексті проілюструймо такими прикладами: *Nowadays, anyone who committed the crime of trying to do something with her life became a victim of **Internet bullying*** [5, с. 331], *The headline read: **INTERNET MOGULETTE AND CORPORATE MEDIA SLUT MINDY GOOCH ASSUALTS WORLD WITH MUSINGS*** [5, с. 92].

В обох прикладах периферійна сема «в реальному просторі» змінилася на іншу – «у віртуальному просторі».

Отже, в нашій роботі семантичні неологізми представлені субстантивними стійкими сполученнями, складними словами. Метафоризації в досліджуваних інноваціях підлягає одне зі слів

словосполучення. Нове значення у слова і словосполучення формується в загальних рисах, оскільки з семантичного погляду такі одиниці є нероздільними.

Подальшу перспективу вбачаємо у зіставному та порівняльному вивченні процесу неологізації в різних лінгвокультурних середовищах.

Список використаної літератури

1. Алефіренко Л. Семантична кореляція твірних та похідних основ у процесі творення конверсійних іменників сучасної англійської мови / Л. Алефіренко // Філологічні науки : збірник наукових праць. – Полтава, 2011. – С. 79–83.
2. Касьянова Л. Ю. Семантическая неологизация в русском языке конца XX – начала XXI века / Л. Ю. Касьянова // Вестник Томского гос. пед. ун-та. языкознание. – 2006. – № 5. – С. 10.
3. Стратулат Н. В. Семантична неологізація як спосіб збагачення словникового складу української мови / Н. В. Стратулат // Мовознавство. – 2007. – № 3. – С. 69–77.
4. Hornby A. S. Oxford Advanced Learner's Dictionary / A. S. Hornby. – 8th ed. – Oxford : Oxford University Press, 2010. – 1796 p.
5. Bushnell C. One Fifth Avenue / C. Bushnell. – L. : Abacus, 2008. – 470 p.
6. Keyes M. Anybody Out There / M. Keyes. – L. : Penguin Books, 2006. – 595 p.
7. Keyes M. The Brightest Star in the Sky / M. Keyes. – L. : Penguin Books, 2011. – 614 p.
8. Weisberger L. Last Night at Chateau Marmont / L. Weisberger. – L. : Harper, 2010. – 424 p.
9. Weisberger L. Revenge Wears Prada: The Devil Returns / L. Weisberger. – L. : Simon & Schuster, 2013. – 400 p.

Цыганкова З. Н. Семантические неологизмы в современном английском языке (на материале романов жанра «чиклит»).

Аннотация

В статье проанализированы неологизмы современного английского языка в романах нового литературного направления, которые созданы в результате семантического смещения. Определено, что лексические единицы такого типа созданы путем метафоризации, которая происходит по таким моделям: замена архисемы и актуализация функциональной семы, замена архисемы и актуализация ассоциативной семы, замена периферийно семы.

Ключевые слова: семантический неологизм, чиклит, словосочетание, метафоризация, модель.

Tsygankova Z. M. Semantic neologisms in Modern English (based on chicklit novels).

Summary

The article is devoted to analysis of neologisms formed on the basis of semantic change in Modern English chicklit novels.

The background of the article is determined by the need of fundamental research of peculiarities of Modern English vocabulary, especially its enlargement with the help of its own resources.

The object of the study is the ways of formation of semantics neologisms in Modern English chick lit novels.

The main aim of the article is to define and analyze semantic neologisms in Modern English chick lit novels and describe their peculiarities and ways of formation.

The analysis is based on five novels of current chicklit authors which amounts 2503 pages.

Semantic neologisms represent 4% of all new words found in the texts. All semantic neologisms are represented by word combinations. Most of them are formed with help of metaforisation. Metaforization occurs in one of words of the word combination. Transformation of neologism semantic structure occurs according to such models: the change of the archyseme and actualization of the functional seme, the change of the archyseme and actualization of the associative seme, the change of the peripheral seme.

In the study semantic neologisms are represented by complex substantive phrases, complex words. The new meaning of the word and word combination is formed on the general basis as from the sematic view such lexical unit are inseparable.

The perspective of the study is seen in comparative research of neologization in different linguacultural environment.

Key words: sematica neologism, chicklit, word combination, metaforization, model.